

کتابخانه‌های روستایی استان مازندران

○ فریبرز جلیلی
کارشناس کتابخانه‌های روستایی
وزارت جهاد کشاورزی

وضعیت کتابخانه‌های روستایی استان مبتنی بر گزارشهای آماری، در پایان سال ۸۰، تعداد کتابخانه‌های روستایی موجود به ۲۹۰ باب بالغ گردیده است. اغلب این کتابخانه‌ها به همت اهالی و روستاییان فرهنگ دوست و با پشتیبانیهای جهاد تأسیس و راه‌اندازی شده‌اند. در واقع، کتابخانه‌های روستایی این استان نهادهای فرهنگی جوشیده از مردم و کاملاً در خدمت آنان هستند. بنابر اطلاعات واصله، در برخی مناطق مشارکت روستاییان برای ساخت، راه‌اندازی و تجهیز این کتابخانه‌ها صددرصد بوده است. این موضوع نشان از علاقه و اشتیاق وافر مردم، به‌ویژه جوانان و نوجوانان به کتاب و کتابخوانی و سایر برنامه‌های فرهنگی دارد. آمار جمعیتی استان مازندران بیانگر آن

مقدمه

استان مازندران با مرکزیت شهرستان ساری یکی از استانهای شمالی کشور و همجوار با استانهای گیلان، قزوین، تهران، سمنان و گلستان است.

این استان ۴۰۲۸۲۹۶ نفر جمعیت دارد که ۲۲۳۷۹۴۶ نفر آنها در قالب ۴۶۶۷۱۷ خانوار در مناطق روستایی سکونت دارند. همچنین دارای ۱۵ شهرستان، ۳۹ بخش، ۴۶ شهر، ۱۰۶ دهستان و ۳۷۶۴ پارچه آبادی است.

است که ۵/۵۵٪ از کل جمعیت این استان را روستائینان تشکیل می‌دهند. در این حال با مقایسه نسبت روستاییان به کتابخانه‌های روستایی موجود درمی‌یابیم که به‌ازای هر ۷۷۱۷ نفر فقط یک کتابخانه وجود دارد. به عبارتی، این تعداد افراد برای رفع نیازهای فرهنگی خود منحصراً یک کتابخانه در اختیار خواهند داشت.

بررسی آمار کتابخانه‌های روستایی در کل کشور نشان می‌دهد که استان مازندران به لحاظ تعداد کتابخانه‌های روستایی موجود در بین سایر استانها مقام اول را دارد. اما نکته اینجاست که تراکم بالای جمعیت و تعداد روستاهای استان (۳۷۶۴ روستا) با کتابخانه‌های موجود همخوانی ندارد؛ به

وجود برخی نهادهای مردمی که بارزترین آنها شوراهای اسلامی روستایی است و برقراری ارتباط مناسب و مستمر با آنها می‌توان بخش عمده‌ای از مشکلات و معضلات موجود را برطرف کرد.

در استان مازندران، اغلب جوانان و نوجوانان روستایی به واسطه وجود کتابخانه‌های روستایی با ایجاد یک ارتباط مناسب، منطقی و صمیمی با شوراهای اسلامی به این موضوع، عینیت بخشیده‌اند. برخی افراد با تجربه و توانمندی که در این مراکز مشغول به کار هستند توانسته‌اند زمینه‌های این ارتباطات را به خوبی فراهم سازند.

طبق آخرین آمارگیری در پایان سال ۸۰، مجموع منابع چاپی و غیرچاپی چیده شده در قفسه‌های این کتابخانه‌ها بالغ بر ۴۳۳۲۱۹ جلد بوده است که موضوعات متعددی را دربر می‌گیرد. از رقم یاد شده ۲۶/۳٪ شامل کتابهای دینی، مذهبی، عقیدتی، ۲۵/۵٪

کتابهای داستانی، ادبی و هنری، ۲۰/۸٪ کتابهای علمی، آموزشی و کمک درسی، ۲۶/۱٪ کتابهای مربوط به کودکان و نوجوانان و ۱/۳٪ سایر موضوعات بوده است. میانگین تعداد کتابی که به هر کتابخانه تعلق می‌گیرد ۱۴۹۴ جلد است.

آمار تعداد کتابهای موجود در قفسه این کتابخانه‌ها نشان از آن دارد که افزایش آنها هماهنگ و همگام با ازدیاد کتابخانه‌ها بوده است. البته این افزایش تعداد، در مورد برخی موضوعات سیر بسیار صعودی داشته است. کتابهای مربوط به گروه سنی کودک و نوجوان و همچنین کتابهای ادبی هنری و داستانی و تا حدودی کتابهای علمی، آموزشی و کمک درسی از این دسته هستند. البته کمبود

کتابخانه‌ها نیز به کسار گرفته شده است، اجرای طرح کتابخانه‌های سیار روستایی است؛ طرحی که سال‌ها پیش از این در برخی استانها از جمله مازندران راه‌اندازی شد و کارایی خوبی هم داشت. البته روش اجرایی این طرح و امکانات مورد نیاز آن خود بحث جداگانه‌ای دارد که در این گزارش نمی‌گنجد و فقط به منزله روشی معقول برای برخی مناطق کشور نظیر همین استان که دارای روستاهای بسیار زیاد با فواصل کم است پیشنهاد می‌شود.

البته در هر راهکاری که برای بهبود وضعیت کتابخانه‌های روستایی و ترویج فرهنگ کتابخوانی پیشنهاد می‌شود، مشارکت مردم و حضور فعال آنها شرط اصلی است. با

گونه‌ای که هر کتابخانه می‌بایست حدود ۱۳ روستا را تحت پوشش خدمات کتابداری و برنامه‌های فرهنگی قرار دهد و این امر با امکانات اندکی که یک کتابخانه روستایی دارد عملاً میسر نیست.

شاید مناسب‌ترین راهکاری که به نظر می‌رسد، احداث و راه‌اندازی کتابخانه‌های جدید باشد. اما واقعیت آن است که توان مالی روستاییان و نه بودجه‌های اندک دستگاههای ذی‌ربط اجازه تأسیس این گونه کتابخانه‌ها را حداقل در کوتاه مدت نمی‌دهد. بنابراین برای حل مشکل می‌بایست به دنبال راهکارهای دیگری بود و مسیریابی را انتخاب کرد که به لحاظ اجرایی، هم سهل‌الوصول باشند و هم بازدهی لازم را داشته باشند. یکی از این راهها

سوی این پایگاههای فرهنگی و آموزشی خواهد کشاند.

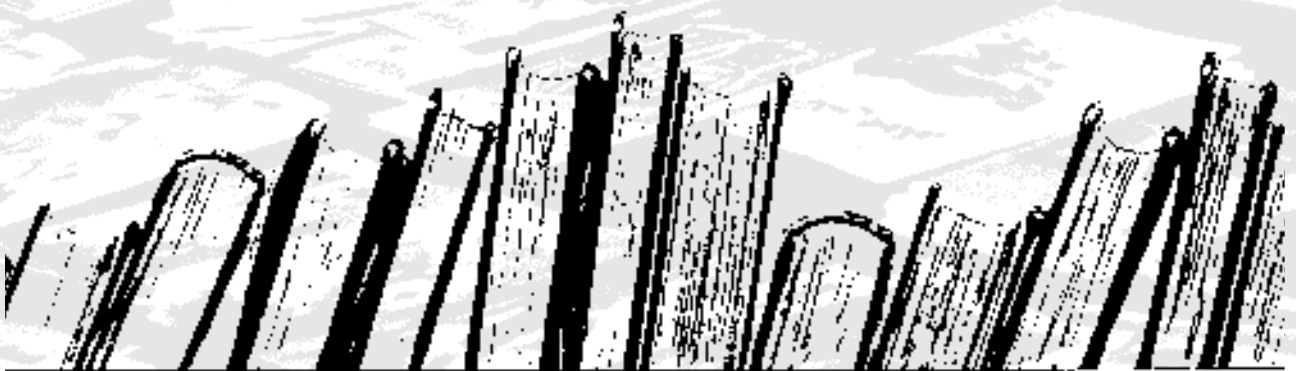
نکته دیگری که از آثار این کتابداران داوطلب درک می‌شود آن است که تعداد کتابداران مؤنث در چند سال اخیر از رشد و افزایش محسوسی برخوردار بوده است. این روند رو به رشد نشان از توجه و حضور و مشارکت آگاهانه و جدی آنان در فعالیتهای اجتماعی، به‌ویژه در عرصه‌های فرهنگی دارد. به استناد آمارهای منتشره، تعداد اعضای ثابت و دارای کارت عضویت کتابخانه‌های روستایی استان در پایان سال ۸۰، ۳۳۹۸۷ نفر بوده است که ۱۴۳۴۷ نفر مؤنث و ۱۹۶۴۰ نفر مذکر هستند. به عبارتی، ۴۲/۲٪ اعضا را زنان و دختران روستایی و ۵۷/۸٪ آنان را مردان و پسران تشکیل می‌دهند، یعنی به ازای هر ۲ نفر مؤنث ۳ نفر مذکر هستند. ملاحظه می‌شود که فاصله این دو گروه نسبت به هم کمتر از گذشته شده است و در حقیقت، فعالیتهای مربوط به زنان و دختران روستایی بیش از پیش از حیطة خانه و خانه‌داری صرف خارج و به عرصه‌های اجتماعی و بالاخص مشارکت و حضور در برنامه‌های فرهنگی روستا کشیده

داوطلب و مردمی شاغل در این مراکز به ۴۶۹ نفر بالغ است که ۱۴۱ نفر مؤنث و ۳۲۸ نفر مذکر هستند. از این تعداد ۱۲۱ نفر معلم، ۹۴ نفر محصل، ۲۵ نفر کشاورز، ۱۱۰ نفر کارمند، ۳ نفر کارگر، ۸ نفر دارای مشاغل آزاد، ۲ نفر طلبه، ۳۹ نفر خانه‌دار، ۱۷ نفر دانشجو، ۲۸ نفر از مشمولان طرح سربازان سازندگی و ۱۲ نفر بیکار گزارش شده‌اند. سطح تحصیلات هر یک از این کتابداران متفاوت است و از حداقل مدرک ابتدایی تا حداکثر دکتری را شامل شده است. در پایان سال ۸۰، تعداد ۲۳ نفر از آنها دارای مدرک ابتدایی، ۴۱ نفر راهنمایی و سیکل، ۹۳ نفر متوسطه و حوزوی، ۱۸۵ نفر دیپلم و ۱۲۷ نفر بالاتر از دیپلم بوده‌اند.

همان‌گونه که مشاهده می‌شود ۶۶/۵٪ از این کتابداران دارای مدرک در حد دیپلم و بالاتر هستند. این موضوع امیدوارکننده همراه با یک برنامه‌ریزی آموزشی مناسب، منسجم و منظم، هماهنگی مطلوبی در کار کتابداران ایجاد خواهد کرد که نتیجه آن ارائه خدمات کتابداری و اطلاع‌رسانی بهتر و مطلوبتر خواهد بود. هر گاه این خدمات‌رسانی با اسلوب علمی نیز توأم شود، قطعاً مراجعان بیشتری را به

کتابهای علمی و آموزشی در قفسه کتابخانه‌ها هنوز هم به شدت احساس می‌شود. یکی از عوامل جلب و جذب دانش‌آموزان و داوطلبان آزمونهای ورودی دانشگاهها و مراکز آموزش عالی سراسر کشور به کتابخانه، این‌گونه کتابها هستند. طبق برخی نظرسنجی‌ها که مسئولان و کتابداران از تعدادی از اعضای کتابخانه‌های روستایی استان به عمل آورده‌اند، مشخص گردیده است که تمایل و گرایش آنها به کتابهای علمی، کمک درسی و داستان بیش از سایر موضوعات است. بعضی از آنها اذعان داشته‌اند که برای تهیه یک عنوان کتاب علمی یا درسی مجبور به صرف ساعتها وقت و هزینه شده‌اند تا به شهری بروند و آن کتاب را در صورت موجود بودن خریداری کنند.

کتابهای دینی، مذهبی و عقیدتی با اندک اختلافی نسبت به کتابهای کودکان و نوجوانان بیشترین تعداد کتاب را در قفسه‌های این‌گونه کتابخانه‌ها به خود اختصاص داده‌اند. براساس آمارهای اخذ شده از پرسشنامه‌های اطلاعات آماری کتابخانه‌های روستایی استان مازندران در سال ۸۰، مجموع کتابداران و مسئولان

شده است. این موضوع قطعاً تبعات مثبتی را نیز در پی دارد که از جمله آثار مطلوب آن بروز توانمندیهای این قشر مستعد و زحمتکش روستایی در زمینه‌های علمی، آموزشی، هنری و ترویجی و همچنین سایر زمینه‌های مورد نیاز خانواده و جامعه بوده و از دیگر نتایج ارزشمند آن ارتقای سطح آگاهی، شناخت و درک آنها نسبت به مسائل مبتلا به در زندگی است.

در بررسی وضعیت پراکنش اعضای این کتابخانه‌ها مشاهده می‌شود به لحاظ کمی متناسب با وضعیت فیزیکی، امکانات تجهیزات، ساختمان، جمعیت و بافت فرهنگی روستاها و نوع خدمات و برنامه‌های جنبی که ارائه می‌کنند و نیز استقبال روستاییان و تعداد اعضا متغیر است و از حداقل ۷۰ نفر تا حداکثر ۹۰۰ نفر در نوسان است.

همچنین مقایسه آمارهای مربوط به گروه‌های سنی عضو کتابخانه‌های روستایی حکایت از آن دارد که بیشترین تعداد اعضا در گروه سنی بین ۱۵ تا ۲۵ سال قرار دارند و کمترین آنها در گروه سنی بالاتر از ۳۵ سال. بدین ترتیب در پایان سال ۸۰ آمار اعضا در گروه سنی کمتر از ۱۵ سال ۱۲۴۵۰ نفر، بین ۱۵ تا ۲۵ سال ۱۲۹۲۶ نفر، بین ۲۵ تا ۳۵ سال ۶۷۰۱ نفر و بیشتر از ۳۵ سال ۱۹۱۰ نفر بوده است.

در واقع، براساس آمارهای فوق، ۷۴/۶٪ اعضای این کتابخانه‌ها را کودکان، نوجوانان و جوانان تشکیل می‌دهند که آینده‌سازان این مملکت هستند؛ و با برنامه‌ریزی‌های درازمدت و پشتیبانی، حمایت و هدایت هدفمند آنان می‌توان حضورشان را در این پایگاه‌های

فرهنگی پررنگ‌تر کرد و به زندگی آنها جهت بخشید و استعدادهای بالقوه‌شان را شناسایی و بالفعل کرد.

مطابق آمارهای سال ۸۰، تعداد مراجعه‌کنندگان به کتابخانه‌های روستایی استان مازندران به طور متوسط روزانه ۵۵۱۰ نفر بوده است، به طور میانگین روزانه ۱۹ نفر به هر یک از این کتابخانه‌ها مراجعه کرده‌اند.

بر پایه آمارهای واصله از آن استان در پایان سال ۸۰، وضعیت مالکیت و نحوه استقرار هر یک از کتابخانه‌های روستایی استان متفاوت بوده است. ۱۲۰ باب دارای ملکیت مستقل و مختص به کتابخانه، ۳۹ باب استیجاری، ۹۱ باب در کنار حسینیه‌ها و مساجد و ۴۰ باب در سایر مکانها نظیر مدارس، منازل، پایگاه‌های بسیج و غیره قرار داشته‌اند.

از این تعداد ۳۲ باب درجه یک، ۱۳۵ باب درجه دو و ۱۲۳ باب درجه سه هستند. بررسیها نشان می‌دهد که به دلیل عدم استفاده از نقشه واحد و طرح تیپ برای ساخت این‌گونه کتابخانه‌ها، زیر بنای مفید هر یک متفاوت بوده است و از حداقل ۶ متر مربع در روستای خورشید، از توابع شهرستان بهشهر تا حداکثر ۲۳۸ متر مربع در روستای «شانه‌تراش» از توابع شهرستان بابل وجود دارد.

از نظر تجهیزات و امکانات کتابخانه‌ای، برآوردهای آماری به عمل آمده در پایان سال ۸۰، بیانگر آن است که در مجموع تعداد ۹۱۲ عدد قفسه کتاب، ۱۹۶ عدد میز اداری مخصوص کتابداران و مسئولان، ۱۸۰ عدد میز مطالعه، ۱۰۰۱ عدد صندلی، ۴۲ عدد جای مجله و روزنامه و ۳۰ عدد برگه‌دان در کتابخانه‌های

روستایی استان موجود بوده و مورد استفاده اعضا و کتابداران روستایی قرار گرفته است.

با محاسبه نسبت تعداد هر کدام از امکانات فوق به تعداد استفاده‌کنندگان متوجه خواهیم شد که هیچ یک به حد کافی و استاندارد موجود نبوده و کمبودها بسیار زیاد است. برای مثال به هر ۳۴ نفر فقط یک صندلی تعلق می‌گیرد؛ یا هر ۱۸۹ نفر فقط یک میز برای مطالعه در اختیار دارند و فقط ۶۷/۵٪ کتابداران دارای میز اداری هستند. بدین ترتیب، ملاحظه می‌شود که اکثر کتابخانه‌های روستایی این استان نیز همانند سایر استانهای که تاکنون مورد بررسی قرار گرفته‌اند، فاقد سالن مطالعه و امکانات کتابخانه‌های عمومی شهری هستند.

از نظر میزان ساعت کار روزانه و کار در هفته، آمارها نشان می‌دهد که درهای ۵۴/۴٪ از این کتابخانه‌ها روزانه بین یک تا چهار ساعت، ۲۷/۵٪ از چهار تا شش ساعت و ۸/۱٪ بیش از شش ساعت و در هفته نیز ۸/۶٪ از یک تا سه روز، ۳۳/۴٪ از سه تا پنج روز و ۵۸٪ از پنج تا هفت روز به روی اعضا باز است.

آنچه تاکنون آمد شرح مختصری بود از موضوعات مورد مطالعه درخصوص کتابخانه‌های روستایی استان مازندران اکنون به مقایسه وضعیت گذشته و حال این مراکز در یک دوره پنج ساله (از سال ۷۵ تا پایان ۸۰) می‌پردازیم. با این توضیح که طبق روال گذشته اطلاعات و آمارها از پرسشنامه‌های آماری ارسالی از آن استان، استخراج و استفاده شده است.

الف. جدول مقایسه آمار و اطلاعات کلی کتابخانه‌های روستایی استان به تفکیک در سالهای ۷۵ و ۸۰

ردیف	موضوع	سال ۱۳۷۵	سال ۱۳۸۰
۱	تعداد کتابخانه	۲۰۱	۲۹۰
۲	تعداد کتاب	۲۱۸۸۸۱	۴۳۳۲۱۹
۳	تعداد کتابدار به مؤنث	۲۴	۱۴۱
	تفکیک جنس مذکر	۲۰۱	۳۲۸
۴	تعداد اعضا به مؤنث	۷۳۴۱	۱۴۳۴۷
	تفکیک جنس مذکر	۱۰۵۳۱	۱۹۶۴۰
۵	متوسط تعداد مراجعه کنندگان (روزانه)	۲۶۳۰	۵۵۱۰

ب. جدول مقایسه آمار تعداد کتابهای موجود در قفسه کتابخانه‌های روستایی استان به تفکیک موضوعات در

سالهای ۷۵ و ۸۰

سال	تعداد کتاب بر حسب موضوع	عقیدتی و مذهبی	داستانی، ادبی و هنری	علمی، آموزشی و کمک درسی	کودکان و نوجوانان	سایر موارد	جمع کل
۱۳۷۵	۶۸۳۱۵	۵۲۵۳۹	۲۹۱۶۷	۵۹۲۴۸	۹۶۱۲	۲۱۸۸۸۱	
۱۳۸۰	۱۱۴۰۶۳	۱۱۰۷۹۲	۹۰۵۰۱	۱۱۲۹۹۲	۴۸۷۱	۴۳۳۲۱۹	

ج. جدول مقایسه آمار وضعیت تحصیلی کتابداران کتابخانه‌های روستایی استان به تفکیک نوع مدرک در سالهای

۷۵ و ۸۰

سال	تعداد کتاب بر حسب نوع مدرک	ابتدایی	راهنمایی	متوسطه و حوزوی	دیپلم	بالا تر	جمع کل
۱۳۷۵	۱۹	۲۵	۴۴	۷۹	۵۸	۲۲۵	
۱۳۸۰	۲۳	۴۱	۹۳	۸۵	۱۲۷	۴۶۹	

د. جدول مقایسه آماری گروههای سنی عضو کتابخانه‌های روستایی استان به تفکیک در سالهای ۷۵ و ۸۰

تعداد اعضا به تفکیک گروه سنی	کمتر از ۱۵ سال	بین ۱۵ تا ۲۵ سال	بین ۲۵ تا ۳۵ سال	بیشتر از ۳۵ سال	جمع کل
۱۳۷۵	۶۲۹۱	۶۵۵۰	۳۹۲۲	۱۱۰۹	۱۷۸۷۲
۱۳۸۰	۱۲۴۵۰	۱۲۹۲۶	۶۷۰۱	۱۹۱۰	۳۳۹۸۷

هـ. جدول مقایسه آماری وضعیت مکانی کتابخانه‌های روستایی براساس نوع مالکیت در سالهای ۷۵ و ۸۰

تعداد کتابخانه براساس نوع مالکیت	مستقل	استیجاری	در کنار حسینیه‌ها و مساجد	سایر مکانها (منزل، مدرسه، پایگاه بسیج و...)
۱۳۷۵	۹۵	۲۴	۶۷	۱۵
۱۳۸۰	۱۲۰	۳۹	۹۱	۴۰

و. جدول مقایسه آماری ساعت کار روزانه کتابخانه‌های روستایی استان به تفکیک در سالهای ۷۵ و ۸۰

ساعت کار کتابخانه‌ها در روز	۱ تا ۴ ساعت	۴ تا ۶ ساعت	بیش از ۶ ساعت
۱۳۷۵	۱۲۱	۴۶	۳۴
۱۳۸۰	۱۵۸	۱۰۹	۲۳

ز. جدول مقایسه آماری روزهای کاری کتابخانه‌های روستایی استان به تفکیک در سالهای ۷۵ و ۸۰

روزهای کاری کتابخانه‌ها در هفته	از یک تا سه روز	از سه تا پنج روز	از پنج تا هفت روز
سال ۱۳۷۵	۳۹	۶۴	۹۸
سال ۱۳۸۰	۲۵	۹۷	۱۶۸

ح. جدول آماری تعداد کتابداران کتابخانه‌های روستایی استان به تفکیک نوع شغل در سال ۸۰

تعداد کتابداران بر حسب نوع شغل	معلم	محصل	کشاورز	کارمند سایر	کارگر	دارای مشاغل آزاد	طلبه	خانه‌دار	دانشجو	طرح سربازان	بیکار	جمع
سال ۱۳۸۰	۱۳۱	۹۴	۲۵	۱۱۰	۳	۸	۲	۳۹	۱۷	۲۸	۱۲	۴۶۹

ط. جدول درجه بندی کتابخانه‌های روستایی استان در سال ۸۰

نوع درجه	تعداد
درجه یک	۳۲
درجه دو	۱۳۵
درجه سه	۱۲۳
جمع	۲۹۰

ی. جدول آماری امکانات و تجهیزات موجود در کتابخانه‌های روستایی استان در سال ۸۰

عنوان	تعداد
قفسه کتاب	۹۱۲
میز کتابدار	۱۹۶
میز مطالعه	۱۸۰
صندلی	۱۰۰۱
جای مجله و روزنامه	۴۲
برگه‌دان	۳۰

شرح جداول

- براساس بند ۱ از جدول «الف» آمار تعداد کتابخانه‌های روستایی استان، در طی سالهای ۷۵ تا پایان ۸۰ معادل ۴۴/۲ درصد رشد داشته است. این تعداد کتابخانه بیش از ۶۰۰ روستا را تحت پوشش برنامه‌های فرهنگی، آموزشی، ترویجی و اطلاع‌رسانی قرار داده است.

- براساس بند ۲ از جدول «الف»، آمار تعداد کتابهای موجود در قفسه‌های این کتابخانه‌ها در پایان سال ۸۰ نسبت به سال ۷۵، حدود دو برابر افزایش نشان می‌دهد. آمارهای مندرج در جدول «ب» ضمن تأیید این مطلب، نشانگر این رشد در تمامی موضوعات مورد استفاده در کتابخانه‌های روستایی مورد نظر، به‌ویژه کتابهای مخصوص کودکان و نوجوانان است. همچنین در این جدول تعداد کتابهای دینی و عقیدتی از سایر کتابها بالاتر است.

- براساس بند ۳ از جدول «الف»، آمار تعداد کتابداران مردمی شاغل در این کتابخانه‌ها طی سالهای ۷۵ منتهی به ۸۰ با بیش از دو برابر افزایش از رشد ۱۰۸ درصدی برخوردار بوده و متناسب با افزایش تعداد کتابخانه‌های روستایی بر تعداد کتابداران آنها به‌ویژه کتابداران مؤنث نیز افزوده شده است. مطابق آمارهای جدول «ج» در وضعیت مدارک تحصیلی آنها، به‌ویژه مدارک دیپلم و بالای دیپلم پیشرفت قابل ملاحظه‌ای دیده می‌شود.

- براساس بند ۴ از جدول «الف» آمار تعداد اعضای این کتابخانه‌ها در پایان سال ۸۰ نسبت به ۷۵، معادل ۷۸/۹ درصد رشد داشته که براساس آمارهای مندرج در جدول «د»، تمامی گروههای سنی عضو این کتابخانه‌ها، به خصوص گروه سنی ۱۵ تا ۲۵ سال را شامل شده است.

- براساس بند ۵ از جدول «الف» آمار تعداد متوسط مراجعه کنندگان روزانه به این کتابخانه‌ها در طی سالهای ۷۵ منتهی به ۸۰ با بیش از دو برابر افزایش از رشد نسبتاً مناسبی برخوردار بوده است. اکثر این افراد را جوانان و نوجوانان روستایی تشکیل می‌دهند.

- براساس آمارهای مندرج در جدول «ه» وضعیت مکانی و نوع مالکیت این کتابخانه‌ها در پایان سال ۸۰ نسبت به سال ۷۵ با تغییرات کمی مواجه شده است؛ به طوری که تمامی مکانهای موجود به‌طور هماهنگ افزایش یافته‌اند. در این میان مکانها دارای مالکیت مستقل و مختص به کتابخانه بیشتر از بقیه رشد داشته‌اند.

- براساس آمارهای مندرج در جداول «و»، «ز»، هر چند طی سالهای ۷۵ منتهی به ۸۰ از تعداد کتابخانه‌هایی که بیش از ۶ ساعت در روز فعالیت داشته‌اند کاسته شده است، در عوض طی همین سالها بر تعداد کتابخانه‌هایی که از سه تا پنج روز و از پنج تا هفت روز در هفته دایر و فعال هستند افزوده شده است.

- جداول «ح»، «ط»، «ی» که به ترتیب وضعیت شغلی کتابداران روستایی داوطلب و مردمی این کتابخانه‌ها، نوع درجه آنها و تعداد مربوط به هر درجه و تعداد امکانات و تجهیزات کتابخانه‌ای موجود در کتابخانه‌های روستایی استان مازندران را در پایان سال ۸۰ نشان می‌دهند، صرفاً به لحاظ اطلاع و ارتباط با موضوع مورد بررسی در این گزارش ترسیم گردیده‌اند و هیچ گونه مقایسه‌ای با آمارهای مربوط به سالهای ماقبل آن صورت نگرفته است.

